

Вступ

Сімнадцате чысло «Річника Руской Бурсы», за 2021 р., посвятили сме лемківському/ русиньському просторови. Простір єст гев розумлений головні як єдна з основных культуровых категорій стисло повязаных з етнічном достоменністю і ріжnymi взорами орендациі, які сут со-спільні творены през лемківску/ русиньску спільноту. Уж в самым названю Карпатских Русинів містит ся безпосередне просторове однесія до конкретной території, яка остала міцно усимволічнена в етнічным/ культуровым дискурсі. Статі, што навітляють в сесым чыслі «Річника» тоту тему, односят ся до ріжных аспектів розпознаваня, знакуваня, дискурсу, діянь, стратегій, творіня простору і в просторі.

В сталым укладі чысла сохрanyaме введеный од початку выдаваня часопису порядок. Головну част, *Дискурс*, попереджають *Документы*, де заміщає парунадцет писм односячых ся до єдного з головных лемківских місц памяти, Фльоринки, і старань Стоваришыня Лемків і Стоваришыня «Руска Бурса» о поставліня в місци історичного віче пропамятной таблиці. Стараня тоты тырвають од 2018 р., а писма документують пройдену дотепер дорогу впертого добиваня ся позірні гарантуваных меншынам громадянських прав до власной спільнотовой памяти.

Дискурс творит сім науковых текстів, які сут одповідю на звіданя о зміст, форму, методу і ціль лемківского просторового дискурсу.

Текст авторства Генрика Фонтаньского *Лемківскы просторы* выражыня в системі і в тексті концентрує ся на просліджыню языковых форм, які творят і выражають просторову уяву хоснуватели лемківского языка на граматычно-синтактычным рівні і способів їх фунгуваня в текстах.

Текст мого авторства «Заспівати свою пісню на своїм подвір'ю» – *достоменність простору/ достоменність в просторі* єст представліньом концепції динамічної реляції простору і достоменности спричиненой ґрунтовном деструкційом лемківського етнічного простору по 1947 р. Реінвенційний міф, праґматичний простір, ритуальне міґрування то достоменностьовы стратегії основаны на просторовых вартостях. Безпосередні і посередні залежности храніння і ревіталізації рідного языка од даного тыпу лемківського простору то інчий, вказаний в статі аспект повязаня простору з достоменністю.

Наступний текст, *Zmiany lokalizacji obiektów cerkiewnych na Łemkowynie w XVIII i XIX wieku. Wybrane przykłady*, авторства Даміяна Новака, лучыт в собі підхід архівісты/документалісты і антрополоґа в розпознаваню причин і принципів, подля яких доконувано на Лемковині змін місц будовы храмів. Аналіза історичных мап, писаных документів і даных опертых на сучасных документацийных техніках вказує на выбранных примірах найчастійшы причины зміны положыня церкви, ज्याма были натуральний будовляний рух, просторове розвитку села і зміны в адміністраційных границях парохії.

Статя Анджея Зембы *Dziedzictwo kulturowe Łemków jako problem badawczy w humanistyce i temat dyskursu w Polsce* дискутує два аспекти повязаны з культуровом спадковином Лемків. Перший то одношыня ся Поляків до лемківської спадковины, яке остало одзеркалене в публичным дискурсі розумленим не лем як выповіди, але тіж як ініціатывы. Другій то спосіб аналізуваня долі той спадковины в гуманістыці без порівнюющей перспектывы. Земба піддає оба критичній аналізі і формує дослідничы внескы.

Пак заміщена єст статя Данеля Новака *Uście Ruskie w latach 1785-1789 w świetle Metryki Józefińskiej*. На основі першого ґрунтового катастру Галиції, тзв. Йосифляньской Метрики Устя Руского, проведена остала просторово-ґаздівска характеристика місточка в другій половині 80. років XVIII ст. Автор узнає, што характеристика місточка в тым періоді може быти принимана як примір специфічного характеру заселеной през лемківску соспільність місцевости, што бере ся з того, же на цілій праві обшыри товдышньої Лемковины фунгувала подібна ґаздівска система.

Дальша статя, *Wieś zapamiętana. Rekonstrukcja łemkowskiej przestrzeni kulturowej sprzed wysiedlenia na przykładzie wsi Bartne*, авторства Клавдії Новак єст частю магістерской працы авторкы, опрацуваном на

материялі проведених в терені інтервю. На основі устных наративів сучасних Бортнян в статі піднята остала проба одтворіня бортняньского культурового простору сперед выселіня. Ефектом єст накрислена мапа ріжних части села – така, яка хранена єст в памяти його мешканців.

Предостатнім текстом в части *Дискурс* єст статя Богдана Горбала *Лемківскы генералы і высшы офіцеры*, яка є одповідю на запрошыня до публікуваня в чыслі «Річника» посвяченым просторови м.ін. текстів вказуючих усимволічніня просторовых категорій в етнічным дискурсі, достоменніст выражаючу ся, наративізувану през тоты категорії, етнічне завлащаня, знакуваня простору, мітызуваня, містифікації. Горбаль, заміщаючы біографічны інформації о парох высшых офіцерах, в тым генералах, о яких споминано, же были Лемками, вказує, же сут серед них і такы, яких лемківского родоводу і приналежности выказати нияк ся не даєт.

Завершат *Дискурс* уж традиційні тлумачыня на лемківській язык одповідного до монографічної темы чысла шыроко знаного наукового тексту. Тым разом переведеный остал єден розділ з розславленої книжки основателя тзв. гуманістычної географії І-Фу Туана *Простір і місце*.

В части *Інспірації* чытатель найде сигнальну інформацію о двох інтєресуючих трансляторских проєктах, які ся довершыли в 2021 р. Заміщены остали примірны урывкы з тлумачынь лемківской повыселенчой поезії на італіяньській язык выконаных през Сільвію Бруні. Подібні тіж запрезентувано другій проєкт – тлумачыня верши Петра Муранкы на шлезькій язык довершене през Варфоломія Ванота. З обшырного выбору переведених верши вказаны остали два примірны тлумачыня.

В части *Рецензії і справозданя* нашол ся єдиный в сесым чыслі «Річника» текст з русиньского простору по полудньовій стороні Карпат. Єст то рецензия збірки гуморесок і фелієтонів русиньского автора Міра Жолобанича, написана през Петра Медвідя. Рецензент не лем презентує тоту публікацію, але тіж представляє ей критичну оціну.

Другій текст заміщений в тій части возник з нагоды двадцетой річниці основаня вынятковой для цілого еманципацийного процесу – што зачал ся розвивати в просторі лемківской культуры уж деси од половины ХІХ ст. – едукацийной єдиниці. Припомніня основаной в 2001 р. і фунгуючой до 2017 р. на Педагогічным Університеті в Кракові російской філології з русиньско-лемківським языком, называной лемківском філологієм, завдячає Моніці Тылявській, абсолювентці той філології, тепер

учительці лемківського языка в Загальноосвітнім Ліцею ім. Кромера в Горлицях.

Як выникат з сесого короткого пересмотру змісту сімнадцатого чысла «Річника Руской Бурсы» повело ся і тым разом пригатовити монографічне чысло часопису з цінныма статыяма і документами што найменше в 50% лемківскоязычныма. Вартат зазначыти, же часопис ся фурт розвиват так мериторичні як і формальні. Днес ест уж высоко выпециялізуваным науковым інтэрдисцыплінарным часописом лемкознавчым з медженародным засягом. До того часу ест індэксуваный в слідующих базах даных: EBSCO Central & Eastern European Academic Source, EBSCO Discovery Service, Index Copernicus Journal Master List, Google Scholar. Ест тіж в евалюацыйным процэсі до баз ERIH PLUS і Directory of Open Access Journals. Од того рока находит ся тіж в выказі науковых часописів пунктуваных Міністерства Едукаціі і Науцы.

Олена Дуць-Файфер

Краків, 15.12. 2021 р.